

накладає певний відбиток на форми й методи реалізації. Зокрема в теоретичному аспекті це дає підстави для виділення в політиці у сфері боротьби зі злочинністю, як цілісної соціально регулятивної системи, окремих її підсистем (елементів) – кримінально-правової, кримінально-процесуальної, кримінально-виконавчої та профілактичної (кримінологічної) політики [9, с. 8-9], що варто враховувати при формуванні та реалізації на практиці змісту політики у сфері виконання покарань України.

Список використаних джерел:

1. Лесников Г.Ю., Лопашенко Н.А. Понятие уголовной политики, ее содержание и принципы // Энциклопедия уголовного права. – Т. 1: Понятие уголовного права. – СПб.: Изд. проф. Малинина, 2005. – С. 4-144.
2. Теорія держави і права: підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / О.В. Петришин, С.П. Погребняк, В.С. Смородинський та ін.; за ред. О.В. Петришина. – Х.: Право, 2014. – 368 с.
3. Про прийняття України асоційованим членом Європейського Союзу від 16.09. 2014 р. // http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_bills_stand_laws.
4. Селіванов А., Рябенко О. Правова політика – важлива складова внутрішньої політики Української держави // Голос України. – 2007. - № 43. – 13 бер. – С. 4-5.
5. Борисов В. І. Державна політика у сфері боротьби зі злочинністю та її напрями / В. І. Борисов // Проблеми законності: Респ. міжвід. наук. зб. / відп. ред. В. Я. Тацій. – Х. : НЮАУ, 2009. – Вип. 100. – С. 305–312.
6. Фріс П.Л. Кримінально-правова політика Української держави: теоретичні, історичні та правові проблеми. – К.: Атіка., 2005. – 332 с.
7. Крижановський А.Ф. Доктрина правового порядку в Україні: генезис, сучасний стан і перспективи // Правова доктрина України: у 5 т. – Х.: Право, 2013. – Т. 1: Загально-теоретична та історична юриспруденція / В.Я. Тацій, О.Д. Святоцький, С.І. Максимов та ін. – за заг. ред. О.В. Петришина. – 976 с.
8. Панов М., Герасіна Л. Правова політика як універсальний феномен соціального буття // Право України. – 2001. - № 8. – С. 35-41.
9. Фріс П. Л. Нарис історії кримінально-виконавчої політики України : [моногр.] / за заг. ред. М. В. Костицького. – К. : Атіка, 2005. – 124 с.

Щодо особливостей реалізації засудженими деяких суб'єктивних прав

Гуцуляк М.Я., старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем досудового розслідування ННІПФПСКМ НАВС, кандидат юридичних наук, доцент

Недостатня теоретична розробка проблеми правового статусу засуджених є однією з причин того, що в чинному законодавстві та відомчих нормативних актах деякі права та обов'язки засуджених формуються нечітко. Права засуджених визначається так, що їх реалізація зазвичай залежить від бажання працівників органу або установи виконання кримінальних покарань.

Поняття «правовий статус засуджених» нормами кримінально-виконавчого законодавства України не закріплено, хоча ч. 2 ст. 7 КВК України передбачає основи правового статусу засуджених і встановлює, що при виконанні покарань засуджені користуються всіма правами людини і громадянина, за винятком обмежень, визначених законами України, Кримінально-виконавчим кодексом України і встановлених вироком суду [2, с. 29].

Зміст обмежень залежить від виду призначеного покарання за вчинений злочин. До прикладу засудженим до покарання у виді виправних робіт забороняється протягом строку відбування покарання звільнятися з роботи за власним бажанням без дозволу кримінально-виконавчої інспекції чи змінювати місце проживання, засудженим до покарання забороняється продавати, дарувати або відчужувати в інший спосіб на користь інших осіб предмети, вироби і речі, що перебувають в особистому користуванні, придбавати, виготовляти, зберігати і використовувати гроші, цінності, предмети, речі, речовини і вироби, заборонені до використання в колонії тощо.[1]

Законодавчо визначений перелік прав і обов'язків засуджених закріплений Кримінально-виконавчим кодексом України, виходячи з порядку і умов відбування конкретного виду покарання (ст. 8 та 9 КВК України). Положення цих правових норм не позбавлені дискусії, адже не зрозуміло яка категорія засуджених з урахуванням виду призначеного їм покарання наділена такими правами і обов'язками?. Засуджені до покарання непов'язаних із позбавленням волі чи пов'язаних із позбавленням волі. Окрім цього практично для всіх категорій засуджених більш детально коло прав та обов'язків передбачено окремими статтями КВК України. Наприклад ст.ст.34,51,59,107 КВК України[1].

В контексті визначення поняття та ознак правового статусу привертає увагу позиція професора Богатирьова І.Г., який зазначає, що правовий статус осіб, які відбувають покарання, можна визначити як закріплене нормами різних галузей права і виражене через сукупність прав, законних інтересів і обов'язків становище засуджених під час відбування кримінального покарання того чи іншого виду[2, с. 30].

На нашу думку під правовим статусом засуджених слід розуміти визначені на основі конституційних норм і закріплені в нормативно-правових актах різних галузей права сукупність юридичних обов'язків, суб'єктивних прав і законних інтересів засуджених, обсяг та можливість реалізації яких залежить від призначеного судом виду покарання і поведінки засудженого під час його відбування.

Проаналізувавши вищезазначене поняття, можна стверджувати, що правовий статус засуджених включає в себе такі елементи, як суб'єктивне право, юридичний обов'язок та законні інтереси. Наше наукове дослідження ми присвячуємо характеристиці такого елементу як суб'єктивне право.

Суб'єктивне право засудженого визначають як законодавчо закріплену та делеговану засудженому можливість певної поведінки або користування ним соціальними благами, реалізація яких гарантована державою у формі юридичних обов'язків посадових осіб органів виконання покарання, інших суб'єктів кримінально-виконавчих відносин. Зміст суб'єктивного права включає в себе: по-перше, можливість засудженого вільно користуватися соціальними благами у межах, передбачених окремою нормою; по-друге, можливість вимагати виконання юридичного обов'язку зі сторони персоналу органів та установ виконання покарань, інших суб'єктів і учасників кримінально-виконавчих з метою забезпечення реалізації відповідного права засудженого; по-третє,

можливість звернутися в необхідних випадках до захисту свого суб'єктивного права.

Особливої уваги заслуговує нововведення, які були внесені до КВК України Законом України від 08.04.2014 «Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо адаптації правового статусу засудженого до європейських стандартів»[3]. Безумовно, що внесені зміни є позитивним кроком зі сторони законодавчого органу і виступають свідченням впровадження в пенітенціарну практику України європейських стандартів поводження із засудженими. Однак, як показує практика, реалізувати окремі норми в процесі виконання покарання, м'яко кажучи важко. Адже при застосуванні цих норм на практиці виникає ряд проблем, які породжують, принаймні неоднозначне тлумачення та розбіжності у формах їх реалізації. Зокрема:

Пунктом 6 ч.1 ст. 107 КВК України передбачено право засудженого користуватися глобальною мережею Інтернет[1]. Особливості забезпечення реалізації зазначеного суб'єктивного права засуджених до позбавлення волі врегульоване «Порядком організації надання засудженим до позбавлення волі доступу до глобальної мережі Інтернет» затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 01.08.2014 № 1275/5141. Однак в жодних із вищезазначених нормативно-правових актах детальної процедури не відображено.

В першу чергу чітко не вказано, скільки обладнується робочих місць – зон доступу до глобальної мережі Інтернет (окрема інтернет-кімната на колонію, в кожному відділенні дільниць), з якого розрахунку стосовно загальної кількості засуджених: по – друге - не визначено тривалість одноразового сеансу користування Інтернетом одним засудженим; по – третє - перелік веб-ресурсів, до яких надається доступ засудженим, затверджується комісією установи, однак які саме ресурси, з якою метою (навчання, самоосвіта тощо) не зрозуміло.

Як наслідок, в кожній установі виконання покарань умови користування Інтернетом (кількість точок доступу, тривалість одноразового сеансу, перелік доступних веб-порталів) будуть відрізнятися і залежати винятково від рішення адміністрації, що аж ніяк не сприятиме загальним правовим нормам, які повинні діяти однаково в всіх установах і забезпечувати реалізацію принципу рівності та справедливості.

Не позбавлене дискусії і положення ст. 59 КВК України, в якій зазначається, що засуджені до обмеження волі мають право мати при собі портативні персональні комп'ютери та аксесуари до них, гроші, мобільні телефони та аксесуари до них, а також користуватися мобільним зв'язком.

Вказану норму не можливо реалізувати без порушень вимог, передбачених главою 46 розділу IX Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань, затверджених наказом Державного департаменту України з питань виконання покарань від 25 грудня 2003 року № 275, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 31 грудня 2003 року за № 1277/8598 (зі змінами)[5], а саме – всі телефонні розмови повинні здійснюватися під контролем адміністрації з фіксацією кількості, тривалості і реєстрацією розмови у спеціальному журналі. Окрім цього дозволів на розміщення при собі чи в дільниці власних портативних комп'ютерів і користуватися ними за власним бажанням без

контролю зі сторони персоналу виправного центру може призвести до різного роду непередбачуваних ситуацій, наприклад обговорення спільних злочинних планів, Інтернет шахрайства тощо.

Список використаних джерел:

1. Кримінально-виконавчий кодекс України [Текст] // [електронний ресурс] – режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/1129-15
2. Науково-практичний коментар до Кримінально-виконавчого кодексу України / І.Г.Богатирьов, О.М.Джука, О.І.Богатирьова, Є.М.Бодюл та ін., за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. І.Г. Богатирьова. – К.: Атіка, 2010. – 344 с.
3. Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо адаптації правового статусу засудженого до європейських стандартів: закон України від 08.04.2014 [Текст] // [електронний ресурс] – режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1186-18>
4. Про затвердження Порядку організації надання засудженим до позбавлення волі доступу до глобальної мережі затвердженого: наказ Міністерства юстиції України від 01.08.2014 № 1275/5. [Текст] // [електронний ресурс] – режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0991-14>
5. Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань: наказ ДДУПВП України № 275 від 25.12.2003 [Текст] // [електронний ресурс] – режим доступу: <http://www.kvs.gov.ua/control/publish/whatsnew>

Деякі заходи профілактики злочинів, що вчиняються неповнолітніми особами циганської національності

Севрук В.Г., науковий співробітник відділу організації науково-дослідної роботи НАВС, кандидат юридичних наук

Сучасна Україна перебуває на шляху демократичних перетворень. Політичні, економічні, соціальні та правові реформи, що проводяться в нашому суспільстві, безпосередньо стосуються всіх верств населення, зокрема й неповнолітніх, які складають чверть населення країни. Запобігання злочинності в середовищі неповнолітніх є одним із напрямів запобігання злочинності в цілому і на сьогодні залишається однією з головних проблем. Щодо загальних причин злочинності, то в першу чергу слід виходити з аналізу соціальних процесів, які відбуваються в суспільстві. В Україні в період становлення її незалежності проявилися кризові явища в економічній, соціальній, політичній, психологічній, організаційній та інших сферах життя, що безпосередньо відбилися на злочинності. Безперечно, правопорушення тісно пов'язані з процесами деморалізації суспільства, бездомності, безробіття, зі стрімким розвитком наркоманії, токсикоманії, розпадом сім'ї, поширенням інших соціально негативних явищ [1, с.120].

Крадіжки, пограбування, розбої, шахрайство, торгівля наркотиками та інші кримінально каранні дії завжди бентежили спокій законослухняних громадян. Особливого резонансу в умовах сьогодення набувають випадки учинення зазначених дій представниками етнічних меншин, які проживають на території України та об'єднуються у злочинні угруповання за етнічною приналежністю до певної національності.

В Україні однієї з найчисельніших та найпоширеніших злочинних угруповань, які сформовані за етнічною приналежністю являються